

АНАЛІЗ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА ОБСЯГ ТОВАРНИХ ЗАПАСІВ В ОПТОВИХ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ КОМПАНІЯХ

Посилкіна О. В., Новицька Ю. Є.

Національний фармацевтичний університет; м. Харків

Предмет і задачі дослідження. Предметом дослідження є аналіз факторів, які впливають на обсяг товарних запасів в оптових фармацевтичних компаніях (ОФК).

Обґрунтування актуальності напрямку. Товарні запаси є одним з найбільш значних видів інвестицій в активи компаній, особливо, якщо мова йде про компанії, що оперують на ринку оптових і роздрібних продаж. З розвитком економічних відносин товарні ринки стають все більш конкурентними. Крім того, в ситуації ринку покупця, коли пропозиція перевищує попит, споживачі звикли до високого рівня доступності продукції, високого рівня логістичного обслуговування, отже, компанії прагнуть у міру можливості найбільш повно задовольнити потреби ринкових сегментів. Для багатьох компаній бажання підвищити рівень логістичного обслуговування споживачів обумовило необхідність збільшення рівня товарних запасів. За статистикою, у виробничих компаній частка інвестицій в запаси становить приблизно 10% всіх активів. Інша ситуація спостерігається в оптових фармацевтичних компаніях (ОФК), інвестиції в запаси у яких іноді досягають відмітки до 50% вартості компанії. Саме тому завдання побудови ефективної системи управління товарними запасами ОФК набуває сьогодні великого значення, оскільки ця сфера діяльності безпосередньо впливає на рівень витратоємності та фінансові результати їх діяльності, з одного боку, і на імідж компаній і їх відносини з партнерами, з іншого боку.

За даними наукових джерел, сучасний стан управління товарними запасами як один з напрямків управління оборотними активами ОФК в останні роки позитивну динаміку. Динаміка обсягу та структури товарних запасів ОФК взаємопов'язана із розвитком їх товарообігу, що підтверджується співвідношеннями, наведеними в таблиці.

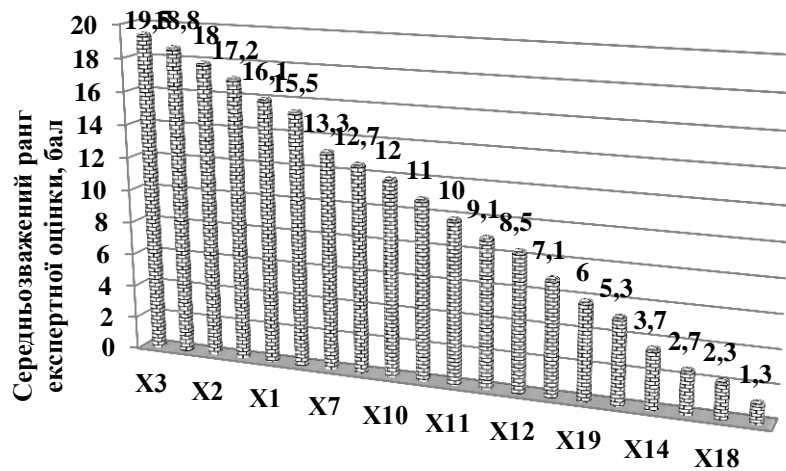
Таблиця

Порівняльний аналіз індексу росту товарообігу та обсягу товарних запасів
в ОФК України за 2010-2013 рр.

Показники	Роки			
	2010	2011	2012	2013
1. Індекс зміни товарообігу ОФК відносно попереднього року, %	95,3	124,2	127,4	118,3
2. Індекс зміни середнього обсягу товарних запасів до попереднього року, %	108,5	119,7	126,1	112,4
3. Коефіцієнт еластичності приросту запасів на 1% приросту товарообігу, %:				
– за відповідний рік;	0,70	0,74	0,89	0,45
– за період в цілому.	-	-	-	0,91

З наведених в таблиці даних можна побачити, що розмір товарних запасів вітчизняних ОФК протягом останніх років мав тенденцію до зростання. Визначений за цей період коефіцієнт еластичності зростання товарних запасів ОФК відносно обсягу їх товарообігу становив 0,91 %. Це свідчить про те, що товарні запаси зростають меншими темпами ніж зростає товарообіг ОФК, що, на думку фахівців, може призвести до зниження доступності лікарських засобів для населення внаслідок зниження ритмічності виконання замовлень з боку ОФК..

На підставі аналізу літературних джерел та експертного опитування провідних фахівців в галузі фармацевті були відібрані наступні основні фактори, які впливають на обсяги утворюваних товарних запасів в ОФК (рисунок).

X1 – наявність стійких зв'язків з постачальниками фармацевтичної продукції; X2 – рівень регламентації і методичного забезпечення процесу управління запасами фармацевтичної продукції; X3 – рівень витрат, пов'язаних з управлінням запасами фармацевтичної продукції; X4 – прийняті в ОФК методи та технології управління запасами фармацевтичної продукції; X5 – ступінь інформатизації та автоматизації процесу управління запасами фармацевтичної продукції; X6 – широта асортименту фармацевтичної продукції; X7 – рівень обмеженості складських приміщень в ОФК; X8 – рівень віддаленості постачальників фармацевтичної продукції від ОФК; X9 – наявність транспортного господарства в ОФК; X10 – рівень та динаміка цін на фармацевтичну продукцію; X11 – точність прогнозування попиту на фармацевтичну продукцію; X12 – рівень надійності постачань фармацевтичної продукції клієнтам ОФК; X13 – фінансовий стан ОФК; X14 – рівень кваліфікації логістичного персоналу; X15 – наявність в ОФК Політики в сфері якості; X16 – розмір клієнтської бази ОФК; X17 – організаційна побудова логістичної діяльності в ОФК; X18 – рівень координації діяльності різних підрозділів ОФК, які виконують логістичні функції; X19 – рівень логістичного обслуговування клієнтів ОФК; X20 – загальна стратегія розвитку ОФК.

Рисунок. Гістограма розподілу за рангами значущості чинників, які обумовлюють створення запасів вітчизняними ОФК

За оцінкою експертів, найбільш значущими факторами, що впливають на обсяги запасів в ОФК, визначені такі: рівень витрат, пов'язаних з управлінням запасами фармацевтичної продукції; прийняті в ОФК методи та технології управління запасами фармацевтичної продукції; рівень регламентації методичного забезпечення процесу управління запасами фармацевтичної продукції тощо.

Висновки і перспективи подальших досліджень. В умовах стрімкого розвитку фармацевтичного ринку, коли зростання обсягів виробництва фармацевтичної продукції та розвиток зв'язків між всіма суб'єктами фармацевтичного ринку, підвищення вимог з боку споживачів як до якості продукції, так і до рівня їх логістичного обслуговування, призвели до збільшення витрат у сфері обігу, увага підприємців повинна сконцентруватися на пошуку нових форм оптимізації ринкової діяльності та скорочення витрат у цій сфері. Саме застосування інструментів та підходів логістики повинно стати необхідними засобом оптимізації ведення фармацевтичного бізнесу й управління запасами, спрямованим на недопущення необґрунтованого зростання витрат на виробництво та реалізацію ЛЗ.